

traktaten och mönsterböckerna som en viktig källa till spridningen av det nya antigotiska formspråket. Fulton vidareutvecklar detta resonemang i avsnittet om byggnadsskulptur, som behandlar byggnaders utsmyckningar huggna i sten. Skulptur i trä respektive sten behandlas av samme förf. Störst utrymme ägnas åt olika former av skulpterade gravstenar som förekom både i och utanför kyrkobyggnaden.

Göran Alms skildring av arkitekturen under äldre och yngre vasatid, där han sätter in bebyggelsen i sin historiska kontext, är både fascinerande och lärorik. Han ger en initierad beskrivning av kyrklig och profan byggnadskonst utifrån deras specifika utgångspunkter förankrade i såväl idévärld som geografiska och tekniska förutsättningar. Denna utförliga text är ett måste för alla med ett intresse för vårt arkitektoniska kulturarv. Alm kompletterar sin framställning med ett kortare avsnitt om renässansens interiörer.

Bilden av renässansens gestaltade miljö fördjupas av Magnus Olaussons kapitel om trädgårdskonst. Det samma gäller Johan Knutssons kunniga och detaljerade beskrivning av den framväxande möbelkonstens olika aspekter.

Mereth Lindgrens rikt illustrerade kapitel om måleriet visar renässansens rika bildvärld där den uppblomstrande porträttkonsten spelar en central roll.

Inger Estham tar sig även i denna del an den textila konsten. De kungliga prakttextilierna och kyrkans liturgiska broderier är bäst bevarade från den här tiden och vittnar om ett väl utvecklat formspråk.

Peter Tångeberg bidrar med ett kort kapitel om träskulpturens tekniker, vilket på samma sätt som i *Den gotiska konsten* tillför konsthistorien en viktig aspekt.

Renässansdelen avslutas med Kersti Holmquists detaljrika beskrivning av guldsmedskonsten.

Signums svenska konsthistoria är en imponerande satsning med ett mycket intressant innehåll och en vacker form. Ovan recenserade delar är båda synnerligen läsvärda och utgör såväl spännande som lärorik litteratur. *Signums svenska konsthistoria* kommer med all sannolikhet att bli en klassiker om övriga delar håller samma höga kvalitet.

Anna Ingemark, Malmö

Landskapsresan på Skansen – av barn om Sverige igår. Margareta Löf-Eriksson (red.). LTs förlag och Sveriges Utbildningsradio AB, Stockholm 1996. 128 s., ill.

”Kan gamla föremål bli intressanta för oss barn i dag?” Frågan ställs i förordet till en bok skriven ”av barn om Sverige igår”. Ett femtiotal mellanstadieelever från Igelboda skola i Nacka har tillsammans med sina lärare, en bildpedagog och museilärarna på Skansens Kulturhistoriska avdelning gjort en resa i sitt och vårt förflutna. Resan har skett på Skansen och har gått genom både tid och rum, från Skåne i söder till Lappland i norr, från 1900-talet till sen medeltid. Och visst är det så, att den som har gjort en resa också alltid har något att berätta!

Med stort engagemang och medryckande berättarglädje dras man med, in över dörrtröskeln, ibland in på bara skinnet på gårdarnas och husens forna ägare. Eleverna är i ordets sanna bemärkelse ”detektiver i historien”. Historia är spännande! Och människor är spännande! Och saker som de här människorna har lämnat efter sig är också spännande. Man förvånas kanske först över den trebenta pallen – men får snart klart för sig att det finns en förnuftig förklaring, den har aldrig haft ett fjärde ben, på ett stampat ”knögligt” jordgolv står den stadigare på ”bara tre”.

Andra företeelser, som att sova två i de smala, halmfyllda sängarna kunde nog ”vara trångt och riktigt stickigt” och tänk, ”när alla skulle äta frukost, tvätta sig och klä på sig i ett enda rum!” Men det är även så att ”ibland kan kaos bli kul och man kan få en del funderingar. Man blir nog inte lika självvisk när man har så många omkring sig och så delar man med sig av det man har”.

För- och nackdelar, jämförelser med nu och då, finns det gott om i boken och det är inte så att allt har blivit bättre enligt eleverna. Man hade mer tid förr, både åt varandra och åt att använda sina händer till att skapa vackra ting. Inte heller fritidssysselsättningarna ”Det här är vad jag tycker: Barnen som levde i Finnmarken saknade säkert varken fotboll eller golf. Dom höll på med andra lekar som säkert var lika roliga.”

Syftet med boken har enligt lärarna varit att inspirera barnen till forskning kring kulturhistoriska företeelser och att få dem att förundras och fantisera över det som varit. Det har man lyckats med. Det här är ett utmärkt sätt att arbeta tillsammans med elever, kollegor, arki-

varier, bibliotekarier och kulturpedagoger. Eleverna har själva illustrerat sin bok och det har de gjort med samma glädje och frejdighet som de skrivit.

Landskapsresan på Skansen – av barn om Sverige igår är en idéväckare och inspirationskälla för barn och alla dem som arbetar med barn och kultur. Det här går att göra på fler ställen. Det som behövs är kunskap, fantasi och inspiration. Läs boken! Låt er inspireras!

Birgitta Petrén, Malmö

Birgitta Kurtén-Lindberg: *Bakom monumenten. Gestalter ur Europas gryning*. Historiska Media, Lund 1996. 176 s., ill. ISBN 91-971992-5-7.

Under de senaste åren har man glädjande nog kunnat se ett påtagligt ökat intresse för historia, inte minst antik historia. Detta har resulterat i att fler böcker skrivs på området, och det är uppenbart att dessa fyller ett behov i vår alltmer föränderliga värld. Som bokens titel antyder, behandlas historien, eller kanske snarare historierna, bakom de romerska monumenten. Här presenterar Birgitta Kurtén-Lindberg på ett lättillgängligt, men likafullt lärorikt sätt ett urval av de viktigaste historiska gestalterna från romersk tid. Flera av de historiska personer som porträtteras, spelade inte bara en oerhörd viktig roll för sin egen samtid, utan kom i hög grad även att prägla senare tider. Detta gäller t.ex. den helige Benedikt.

Det som gör boken så läsvärd, är det förtjänstfulla och intresseväckande sätt, på vilket förf. väver samman

de två ämnena historia och konsthistoria. Boken inleds naturligt nog med en god, men i mitt tycke aningen kortfattad, introduktion till den romerska bildkonsten. Ett flertal av de historiska personer som läsaren får möta tillhör senantiken, en period som alltför ofta har förbisetts. Ett kapitel ägnas t.ex. åt Julianus Avfällingen (331–363 e.Kr.), en synnerligen intressant personlighet. Denne var brorson till kejsar Konstantin den store, och således född och uppfostrad i den kristna tron. Men till följd av ett stort intresse för de klassiska myterna och gudarna sedan barndomen, och studier i bl.a. Aten, kom denne att övergå till den antika hedendomen. Då han 361 e.Kr. tillträdde kejsartronen återupprättade han de antika idealen och införde religionsfrihet.

En annan fängslande gestalt som skildras är kyrkofadern Augustinus (354–430 e.Kr.). Den bild som ges här, är knappast den gängse. En för mig, och säkerligen för flertalet läsare, okänd sida av Augustinus förs fram, nämligen hans vilda leverne i Kartago som ung student. Urvalet av historiska gestalter är gott, förutom ovan nämnda behandlas bl.a. kejsar Trajanus. Likaså tecknas kejsarinnan Galla Placidia (390–450 e.Kr.) minst sagt märkliga levnadsöde. Bokens nätta format och välavgränsade kapitel gör den till rekommendabel nattlektyr för den historiskt intresserade. Skall man komma med någon kritik, är det mot illustrationerna. De egentligen storslagna, och i många fall vackra, monumenten ter sig minst sagt torftiga i svart-vitt. Icke desto mindre kan jag varmt rekommendera denna bok till läsning, och kan med glädje konstatera att en uppföljare om medeltiden också har kommit ut (red. Erik Osvalds).

Dominic Ingemark, Lund